

باسمه تعالی

چهل حدیث درباره عمر و سرمایه زندگی

www.nomov.ir

۱- «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

عُمْرُ الْمَرْءِ لِاقِيْمَةٍ لَهُ.

عمر انسان (آنقدر گرانبها است که) به هیچ قیمتی قابل ارزیابی نیست.
(اسرارالبلاغه، ص ۸۹)

۲- «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

اِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ.

از دست دادن فرصت‌های خیر، برای انسان مایه غم و اندوه است.
(نهج‌البلاغه، کلمه ۱۱۴)

۳- «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابُ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ؟

کسی که یک دری از خیر به رویش باز شد آن را غنیمت بشمارد زیرا نمی‌داند چه وقت به روی او بسته خواهد شد؟ (بحار، ج ۷۷، ص ۱۶۵)

۴- «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

إِنْ تَهَرَّزُوا فَرَصَ الْخَيْرِ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ.

از فرصت‌های خوب استفاده کنید. آن‌ها مانند ابر زودگذرند.

(فهرست غرر، ص ۳۰۴)

۵- «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

مِنَ الْخُرْقِ تَرَكَ الْفُرْصَةَ عِنْدَ الْإِمْكَانِ.

فرصت که به دست آمد، از دست دادن آن نشانه حماقت و ابله‌ی است.

(شرح غرر، ج ۶، ص ۴۵)

۶- امام حسن مجتبی علیه السلام:

الْفُرْصَةُ سَرِيعَةُ الْفَوْتِ بَطِيئَةُ الْعَوْدِ!

فرصت‌ها زود از دست می‌روند و دیر باز می‌گردند! (بحار، ج ۷۸، ص ۱۱۳)

۷- «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

رُبَّ فَائِتٍ لَا يُدْرِكُ الْحَاقَّةَ!

چه بسا از دست رفته‌ای که دیگر قابل جبران نیست!

(شرح غرر، ج ۴، ص ۳۵۵)

۸- «امام حسین (علیه السلام)»:

نَافِسُوا فِي الْمَكَارِمِ، وَ سَارِعُوا فِي الْمَغَانِمِ.

در بهره‌برداری از فرصت‌های خوب شتاب کنید و برای رسیدن به اهداف

عالیه بر یکدیگر سبقت بگیرید. (بحار، ج ۷۸، ص ۳۵۵)

۹- «امام محمدباقر (علیه السلام)»:

**إِيَّاكَ وَالتَّفْرِيطَ عِنْدَ إِمْكَانِ الْفُرْصَةِ فَإِنَّهُ مِيدَانُ يَجْرَى لِأَهْلِهِ
بِالْخُسْرَانِ.**

به هوش باش، فرصت که به دست آمد مبادا کوتاهی کنی که مسلماً سراسر به زیان تو تمام خواهد شد. (بحار، ج ۷۸، ص ۱۶۵)

۱۰- «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

كُنْ عَلَى عُمُرِكَ أَشْحَ مِنْكَ عَلَى دِرْهَمِكَ وَ دِينَارِكَ.

بر عمر خودت بیش از پول و نقدینه‌ات بخیل و تنگ‌نظر باش. (آن را بیهوده از دست مده). (سفینه، ج ۲، ص ۲۵۸)

۱۱- «مولی امیرالمؤمنین علیه السلام»:

إِنَّ مَاضِيَ يَوْمِكَ مُنْتَقِلٌ وَ بَاقِيهِ مَتَّهَمٌ فَاعْتَنِمْ وَ قَتِكَ بِالْعَمَلِ!

دیروز که گذشت و به فردا هم اطمینان نیست، امروزت را با اعمال صالحه غنیمت شمار! (شرح غرر، ج ۲، ص ۵۰۷)

۱۲- «امام جعفر صادق (علیه السلام)»:

إِنَّ أُجَلَّتْ فِي عُمُرِكَ يَوْمِينَ فَاجْعَلْ أَحَدَهُمَا لِأَدَبِكَ لِتَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى يَوْمِ مَوْتِكَ.

اگر از عمرت فقط دو روز مانده باشد یک روزش را به فرا گرفتن دستورات و معارف الهی اختصاص بده تا تو را به روز مرگت یاری دهد. (روضه (فروع) کافی، ج ۸، ص ۱۵۰)

(۱۳) «امام محمد باقر (علیه السلام)»:

الْيَوْمُ غَنِيمَةٌ وَغَدًا لَا تَدْرِي لِمَنْ هُوَ؟

امروز را غنیمت شمار، تو چه می دانی فردا از آن که خواهد بود؟
(بحار، ج ۷۸، ص ۱۷۹)

(۱۴) «امام موسی کاظم (علیه السلام)»:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ كُلَّ يَوْمٍ.

کسی که همه روزه به حساب خود رسیدگی نکند (و خوب و بد خود را بررسی ننماید) پیرو ما نیست. (تحف العقول، ص ۴۱۷)

۱۵) «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا!

(امروز) به حساب خود برسید پیش از آنکه (فردا) به حساب شما برسند!
(وسائل، ج ۱۱، ص ۳۸۰)

۱۶) «مولى امير المؤمنين (عليه السلام)»:

إِنَّ أَنْفَاسَكَ أَجْزَاءُ عُمَرَكَ فَلَا تُفْنِهَا إِلَّا فِي طَاعَةٍ تُرْلِفُكَ.

این نفس‌های تو، یکایک اجزای عمر تو است، برحذر باش که آن‌ها را جز در راه اطاعتی که تو را به خدا نزدیک کند به هدر ندهی.

(شرح غرر، ج ۲، ص ۲۷۶)

۱۷) «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

إِنَّ عُمَرَكَ وَقْتُكَ الَّذِي أَنْتَ فِيهِ.

عمر تو، همین وقت و زمانی است که هم‌اکنون در آن به سر می‌بری (آن را غنیمت بشمار). (شرح غرر، ج ۲، ص ۵۰۰)

(۱۸) امام موسی بن جعفر (ع):

إِيَّاكَ وَ الْكَسَلَ وَالضَّجَرَ فَإِنَّهُمَا يَمْنَعَاكَ حَزْكَ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

برحذر باش! و از تن پروری و بی حوصلگی بپرهیز. این دو خصلت به طور حتم تو را از بهره‌های دنیا و آخرت هر دو محروم خواهد ساخت. (مواعظ صدوق، ص ۱۰۸)

(۱۹) «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

قَلِّ مَا أُدْبِرَ شَيْءٌ فَأَقْبِلْ!

کتر چیزی بوده وقتی از دست رفت دوباره بازگردد!

(امالی طوسی، ج ۱، ص ۲۵۱)

(۲۰) «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

تَدَارِكُ فِي آخِرِ عُمْرِكَ مَا فَاتَكَ فِي أَوَّلِهِ.

در باقیمانده عمر خود (با اعمال صالحه) عمر از دست رفته را جبران کن.

(مواعظ عددیه، ص ۲۱)

(۲۱) «امام جعفر صادق (علیه السلام):»:

**مَنْ أَحْسَنَ فِيمَا مَضَى مِنْ عُمْرِهِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا مَضَى مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ
أَسَاءَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِهِ أَخَذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ!**

کسی که در باقیمانده عمر خود اعمال خود را نیکو کند از گناهان گذشته اش بازخواست نمی شود و اگر با همان کردارهای بد عمر خود را به پایان ببرد از تمامی اعمال او از اول تا به آخر بازخواست خواهد گردید!

(بحار، ج ۷۷، ص ۱۱۳)

(۲۲) «مولی امیرالمؤمنین علیه السلام):»:

بَقِيَّةُ عُمَرِ الْمَرْءِ لِأَثْمَنِ لَهُ، يُدْرِكُ بِهَا مَافَاتَ وَيُحْيِي بِهَا مَا أَمَاتَ.

بقیه عمر آدمی (آنقدر گرانبها است که) قابل ارزیابی نیست، انسان می تواند خوبی های از دست رفته را جبران کند و فضائی که در وجود خود سرکوب کرده را احیا نماید. (مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳۶)

(۲۳) «مولی امیرالمؤمنین علیه السلام):»:

مَنْ اشْتَغَلَ بِالْفُضُولِ فَاتَهُ مِنْ مُهِمِّهِ الْمَأْمُولُ.

کسی که خود را به مسائل بیهوده سرگرم کند از خواسته‌های واقعی زندگی خود باز خواهد ماند. (شرح غرر، ج ۵، ص ۳۳۶)

(۲۴) «امام محمدباقر (علیه السلام):»:

أَعِدُّ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا وَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ لَاهِيًا مُتَلَذِّذًا.

روز خود را طوری بگذران که یا عالم باشی یا دانش آموز، و برحذر باش از اینکه عمرت در غفلت هوسرانی‌ها و کامجویی‌های زیانبخش سپری گردد. (مشکوٰۃ الانوار، ج ۱، ص ۳۰۱)

(۲۵) امام حسن مجتبی (ع):

يَا ابْنَ آدَمَ! إِنَّكَ لَمْ تَزَلْ فِي هَدْمِ عُمْرِكَ مُنْذُ سَقَطْتَ مِنْ بَطْنِ أُمِّكَ فَخُذْ مِمَّا فِي يَدَيْكَ لِمَا بَيْنَ يَدَيْكَ.

ای آدمیزاد! از آن زمان که از شکم مادر بیرون شدی مرتب در حال انهدام و ویرانی عمر خود بودی، تو (امروز را غنیمت بدار) و آنچه در وُسع و اختیار داری برای بعد از مرگ خود توشه بردار. (تحف العقول، ص ۱۱۲)

(۲۶) «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

لِنَّمَا أَنْتَ بَعْضُ أَيَّامِكِ، فَكُلُّ يَوْمٍ يَمْضِي عَلَيْكَ يَمْضِي بِبَعْضِكَ!

این را بدان که وجود تو همان شمارش روزهای عمر تو است، هر روزی که بر تو بگذرد قسمتی از وجود تو را به همراه خود می برد!

(شرح غرر، ج ۳، ص ۷۷)

(۲۷) «امام جعفر صادق (علیه السلام)»:

الْأَيَّامُ ثَلَاثَةٌ: فَيَوْمٌ مَضَى لَا يُدْرِكُ وَ يَوْمٌ الْنَاسُ فِيهِ فَيَنْبَغِي أَنْ يَعْتَنِمُوهُ وَ غَدٌ إِنَّمَا فِي أَيْدِيهِمْ أَمَلُهُ.

ایام زندگی سه روز است: یک روز که گذشت و دیگر دسترسی بدان نیست، دیگر روزی است که اکنون مردم در آن به سر می برند و باید که آن را غنیمت بدانند و دیگر فردایی است که آرزوهای خود را تنها بدان بسته اند.

(تحف العقول، ص ۳۲۴)

(۲۸) «مولى اميرالمؤمنين عليه السلام»:

يا ابن آدم! كُنْ وَصِيَّ نَفْسِكَ وَاعْمَلْ فِي مَالِكَ مَا تَوَثَّرُ أَنْ يُعْمَلَ فِيهِ
مِنْ بَعْدِكَ.

ای آدمیزاد! تو خود وصی خود باش و آنچه می خواهی که بعد از خودت
(دیگران) در مال (و ترکه) تو اعمال کنند آن را به دست خود اجرا نما.
(نهج البلاغه، کلمه ۲۴۶)

(۲۹) «امام جعفر صادق (علیه السلام)»:

لَا تَقْطَعِ النَّهَارَ بِكَذَابٍ وَ كَذَا فَإِنَّ مَعَكَ مَنْ يَحْفَظُ عَلَيْكَ.

روز خود را بیهوده با چنین و چنان از دست مده، و این را بدان که در کنارت
(فرشته) کسی است که تمام رفتارها و گفتارهای تو را ثبت و ضبط می کند.
(لئالی الاخبار، ج ۱، ص ۱۴)

(۳۰) «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا يَنْدِمُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا إِلَّا عَلَى سَاعَةٍ
مَرَّتْ بِهِمْ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهَا.

بهشتیان، (فردا) بر هیچ یک از امور دنیا اظهار ندامت و پشیمانی نمی‌کنند
جز آن ساعتی که بر آن‌ها گذشت و خدا را در آن یاد نمی‌کردند.

(لئالی الاخبار، ج ۱، ص ۱۵)

(۳۱) «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

مَنْ شَغَلَ نَفْسَهُ بِمَا لَا يَجِبُ ضَيَّعَ مِنْ أَمْرِهِ مَا يَجِبُ.

کسی که خود را به کارهای غیر ضروری سرگرم کند کارهای واجب و ضروری
خود را از دست خواهد داد. (شرح غرر، ج ۵، ص ۳۱۳)

(۳۲) «امام محمد باقر (علیه السلام)»:

إِيَّاكَ وَالْعَفْلَةَ، فَفِيهَا تَكُونُ قَسْوَةُ الْقَلْبِ.

به هوش باش که غفلت، قساوت قلب می‌آورد، تو از آن کاملاً برحذر باش.

(بحار، ج ۷۸، ص ۱۶۴)

۳۳) «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

العَاقِلُ مَنْ لَا يُضَيِّعُ لَهُ نَفْسًا فِيمَا لَا يَنْفَعُهُ.

آدم عاقل کسی است که (حتی) یک نفس از عمر خود را در چیزی که برایش سودی ندارد به هدر نمی دهد. (شرح غرر، ج ۲، ص ۱۵۵)

۳۴) «امام جعفر صادق (علیه السلام)»:

الْمَغْبُونُ مَنْ عَبَنَ عُمُرَهُ سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ!

آدم مغبون و زیانکار کسی است که با غبن و فریب، دارد عمر خود را ساعت به ساعت از دست می دهد! (بحار، ج ۷۸، ص ۱۵۲)

۳۵) «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

مَنْ جَاوَزَ الْأَرْبَعِينَ وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ فَلْيَتَجَهَّزْ إِلَى النَّارِ!

کسی که عمرش از چهل گذشت و اعمال نیکش بر کارهای بد و ناهنجارش برتری نیافت خود را برای آتش دوزخ آماده نماید!

(مشکوٰة الانوار، ج ۱، ص ۳۸۱)

۳۶) «امام جعفر صادق (علیه السلام):»:

مَنْ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ وَ مَنْ كَانَ آخِرُ يَوْمِيهِ خَيْرَهُمَا فَهُوَ
مَغْبُوطٌ وَ مَنْ كَانَ آخِرُ يَوْمِيهِ شَرَّهُمَا فَهُوَ مَلْعُونٌ!

کسی که دو روز او در بهره‌وری از زندگی مساوی باشد مغبون و زیانکار است و
کسی که امروز او بهتر از دیروزش باشد محلّ غبطه و آرزوی دیگران است و
آن کس که امروزش بدتر از دیروزش باشد از رحمت خدا دور باد!

(کتاب «الحديث»، ج ۲، ص ۳۲۶)

۳۷) «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم):»:

مَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ إِلَيْهِ مِنَ الْعُمُرِ.

کسی که خدا شصت سال به او عمر داده دیگر جای عذر تراشی (از تقصیرات)
برای او باقی نگذاشته است. (شهاب الاخبار، ص ۱۶۸)

۳۸) «امام محمد باقر (علیه السلام):»:

بَادِرِ يَانْتِهَازِ الْبُغْيَةِ عَنِ امْكَانِ الْفُرْصَةِ، وَلَا امْكَانَ كَالْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ
مَعَ صِحَّةِ الْاَبْدَانِ.

وقتی فرصت به دست آمد تو بی درنگ از آن استفاده کن. و هیچ فرصتی مانند سلامتی بدن توأم با فراغت و آسودگی خاطر نیست. (بحار، ج ۷۸، ص ۱۴۴)

(۳۹) «مولى امير المؤمنين عليه السلام»:

إِمِضْ لِكُلِّ يَوْمٍ يَوْمِ عَمَلَهُ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ مَافِيهِ.

هر روز به کارهای همان روز بپرداز. کار هر روزی اختصاص به روز خود دارد. (نهج البلاغه، نامه ۵۳)

(۴۰) «پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم»:

إِنَّ لِلَّهِ فِي أَيَّامٍ دَهْرَكُمْ نَفَحَاتٌ أَلَا فَتَرَصَّدُوا لَهَا.

در ایام عمر شما گاهی نسیم رحمت الهی می‌وزد (و زمینه موفقیت به دست می‌آید) شما بکوشید و (برای کمال بهره‌برداری) همواره در کمین باشید. (بحار، ج ۷۸، ص ۱۱۳)